

La mirada des de Barcelona

POR ANTONI BATISTA
@antonibatistav

LA DICTADURA IMPERCEPTIBLE

CRÒNICA DE L'ANTICATALANISME DEL GENERAL PRIMO DE RIVERA

Periodista

Doctor en Ciències de la Comunicació i músic, ha estat redactor de l'Avui i La Vanguardia. És autor d'una vintena de llibres sobre els conflictes irlandès i basc, la memòria de la lluita antifrancquista i la música.

Actitud recurrent. La mania del totalitarisme espanyol a Catalunya, el català i el catalanisme, sembla endèmica i cíclica, i els seus 'modus operandi' es reproduïen com si obeïssin els codis de la genètica

La poderosa proximitat del franquisme fa que resti com a dictadura imperceptible la del general Miguel Primo de Rivera, de 1923 a 1930. Encaixonada entre 1714 i 1939, aquella repressió que va ser especialment dura contra el catalanisme, passa desapercebuda. Artur Perucho, periodista de pedra picada, en va fer una crònica en el fons que gairebé és una novel·la en la forma. Publicada en temps real el 1930, *Catalunya sota la dictadura* és un text apassionant en el seu dramatisme, narrat amb profusió de dades i de fonts. Perucho va morir el 1956 a un exili a Mèxic que, tot i que només tenia 53 anys, va veure'l excel·lir com un intel·lectual de gran vàlua.

Gràcies a la recerca acadèmica de la tesi doctoral de Josep Palomero, ara podem llegir aquells trossos de llibre amb les seves pertinents anotacions (Publicacions de l'Abadia de Montserrat). El llibre comença i acaba en el mateix to. Arrenca amb una frase no menys contundent que el títol: la dictadura «no ens portarà res de bo»; i tant que no, malament rai per a la democràcia quan els gals suplanten les urnes i el poder executiu s'incauta de lleis i jurisdiccions.

La mania del totalitarisme espanyol a Catalunya, el català i el catalanisme, sembla endèmica i cíclica, i els seus *modus operandi* es reproduïen com si obeïssin

els codis de la genètica. Primo de Rivera va ser implacable contra el català a tots els rangs de la docència i la cultura... Fins arribar a prohibir una conferència econòmica de Cambó! I anem a la política: va intervenir la Mancomunitat, que no arribava ni a autonomia, i van patir detencions, presons i exilis, políticistes honestos que eren persones de bé. Esment especial per la llenya a la premsa, veritable enemic de les dictadures de tots els colors, amb el complement grotesc que acompanya la censura.

'Catalunya sota la dictadura', d'Artur Perucho, és un text apassionant en el seu dramatisme

Al doctor Jaume Aiguader el van enviar a la Model com editor d'unes, sembla ser que altament perilloses, *Monografies mèdiques*. Al músic Francesc Guasch el van empresonar per negar-se a tocar la *Marxa Reial* a una missa. Sense sortir de l'església, al pare Bartomeu Barceló el van posar de potes a l'exili per haver predicat en català, i es pensaven que el *Tantum ergo*, del gran Tomàs d'Aquino, era un poema en català. També va patir la repressió en el dèbit periodístic el polític democratacristià Manuel Carrasco i Formi-

guera, una premonició terrible de la seva mort honrosa i digna davant d'un piquet d'afusellament franquista, després d'haver hagut de fugir dels escamots anarquistes.

Artur Perucho i Badia era de Borriana, d'aquí el segon interès del llibre: el del seu excel·lent curador, precís al detall del text i el context: el doctor Palomero, entusiasta i divulgador del seu paísatge, la seva cultura, la seva història i la seva ciutat, amb un casino que mostra al frontispici del saló la importància que si més no els borrianencs militants com ell li donen: el Big Ben, la Torre Eiffel i el campanar local; Borriana, París, Londres. La recerca acadèmica de Palomero té el gruix de la tesi feta en la plenitud de la maduresa, sustentada intel·lectualment, agosarada en concloure, erudita i sàvia... Josep Palomero, filòleg, Premi Ciutat de València, és autor d'una colla de llibres en diferents registres; destaca la novel·la *Els secrets de Meissen*, adaptada com a sèrie de TVE, i el recent *Raimon, Ausiàs March i altres clàssics*, anàlisi i explicació de l'obra del cantant de Xàtiva sobre els poetes del Segle d'Or. Palomero és membre de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, i va ser peça clau perquè els debats català-valencià es resolguessin amb l'afecte de qui va estudiar a la Universitat de Barcelona, va viure al Guinardó i va fer molts amics que confesso que l'adoren, que l'adorem.

